

 Folkehøgskole
forbundet

**Velkommen som
lærer i folkehøgskolen**

Velkommen som lærer i folkehøgskolen!

-Det beste året i mitt liv, hevder mange elever begeistret etter et år på folkehøgskole. Nå har du valgt å arbeide i dette flotte og spesielle skoleslaget. Velkommen i verdens frieste skoleslag! Som ny lærer kan vi garantere deg travle, spennende og givende dager i lag med flott ungdom og hyggelige og kompetente kolleger.

Ingen folkehøgskoler er like. Folkehøgskoleloven gir skolene vide rammer for sin virksomhet. I loven heter det at folkehøgskolens formål er å fremme allmenndanning og folkeopplysning. Innen for denne rammen fastsetter den enkelte skole selv sitt verdigrunnlag. Skolen du nå jobber på har altså et verdigrunnlag dere jobber ut i fra.

Med dette velkomstskrivet ønsker vi i Folkehøgskoleforbundet å bidra med en kortfattet informasjon om folkehøgskolen som skoleslag.

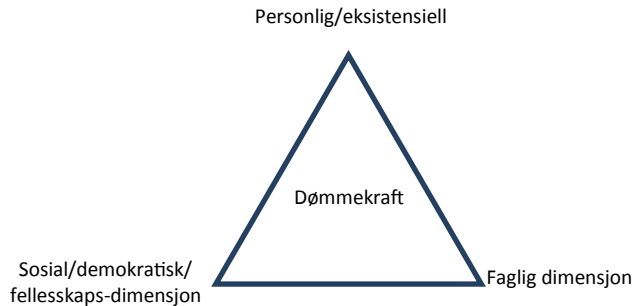
Et tredimensjonalt skoleslag

I 150 år (2014) har folkehøgskolen klart å være aktuell, attraktiv og betydningsfull for ungdom fra hele landet. Grunnen er at den danske presten, forfatteren, filosofen, histori-

keren, salmedikteren, folkeopplyseren og politikeren Nikolai Frederik Severin Grundtvig (1783-1872 i sin tid formulerte et evig gyldig skole-, lærings- og dannelsessyn i form av folkehøgskole. Samtidig er det naturligvis avgjørende at skoleslaget hele tiden klarer å fornye måten dette omsettes på i praksis i form av fagtilbud, undervisningsformer og aktiviteter. For det er flere forhold enn det at eleven bor her, som er annerledes i folkehøgskolen enn i vanlig skole.

For langt de fleste folkehøgskoleelever blir dette et år av avgjørende betydning. Både i form av opplevelser, faglige kunnskaper og ofte livsvarige vennskap som etableres. Men også i form av inspirasjon og engasjement som får betydning for resten av livet. Mange finner ut hva de skal utdanne seg til videre eller endrer disse planene i løpet av tiden på folkehøgskolen. Slik sett kan vi si at ungdom bruker folkehøgsko-

len som en stor tre-dimensjonal veiledningsarena – en plass for avklaring, opplevelse, utvikling og læring på både et personlig/eksistensielt, faglig og sosialt plan.

Folkehøgskolens tre dimensjoner

Å bli til noen

Folkehøgskolen gir ikke formell utdanning men en overgripende dannelse. Tilbudet er preget av helhet - der fag, fellesskap, gode opplevelser og refleksjon er viktige dimensjoner. Vi kan si at i folkehøgskolen blir elevene ikke til *noe* men til *noen* - ikke sykepleier, interiørarkitekt eller fotograf formelt sett, men man kan bli en *bedre* sykepleier, interiørarkitekt eller fotograf etter et år på folkehøgskole.

Folkehøgskolen har fokus på de menneskelige verdiene, som medansvar, toleranse, solidaritet og tillit. Verdier som bygger på at vi er deltakere i samfunnet, at tilværelsen baserer seg på forpliktende fellesskap om felles livsvilkår, og som igjen gir livet mening.

Å være våken

-Vi skal ikke fylle et kar men tenne en ild, som varer livet ut, sier en som har arbeidet mange år i folkehøgskolen, inspirert av Aristoteles. Danning på et overordnet nivå kan defineres som evnen til å være oppmerksom; oppmerksom på både seg selv, på andre og på verden. Folkehøgskolen har som mål at elevene utvikler mot og entusiasme til å leve sitt eget, selvstendige liv. Målet for danning er den aktive, deltagende, reflekterende, engasjerte verdensborger.

Medansvar og fellesskap

I folkehøgskolen legger vi vekt på at læring skjer i sosiale fellesskap og at elevene møter et personale som sammen med dem tar ansvar for fellesskapet. Fundamentet er en reflekterende dialog- og erfaringsbasert pedagogikk med stor grad av elevinnflytelse. Frie og likeverdige samtaler er folkehøgskolens viktigste arbeidsredskap.

I folkehøgskolen finner du derfor en utpreget praktisk tilnærming til fagene og samværet ellers.

Pedagogisk frihet

Mange spør seg hvordan man kan lære noe på en skole uten karakterer, eksamener og fast pensum. Men nettopp for å få til et dynamisk og deltakerstyrt møte mellom mennesker, må man ha stor grad av pedagogisk frihet. Frihet fra karakterer og eksamen er derfor noen av de viktigste rammene i folkehøgskolen. Det gir tid til at den enkelte elev kan finne ut hvem hun eller han er. Eleven er fri til å hente fram egne meninger og prøve disse i dialog med medelever og lærere. Vi ønsker at eleven skal kunne lære av egeninteresse.

Friheten strekker seg helt inn i hverdagen til deg som ansatt, og gir deg de rammer og muligheter du trenger i ditt arbeid med elevene. På samme tid som friheten er befriende, vil et slikt ansvaret også lett oppleves som krevende. Du må derfor

ikke nøle med å «bruke» dine kolleger til å drøfte alt du lurer på.

Folkehøgskolene er altså et helhetlig læringsrom der det å leve og lære sammen er viktige deler av dannelsesprosessen. Derfor bor elevene sammen på internat. De ulike læringsarenaene som klasserommet, studieturer, spisesalen, internatet, program-/elevkvelder osv., skal bidra til å utvikle både personlige og eksistensielle, faglige, sosiale og demokratiske sider ved eleven. Derfor er dagen ikke slutt kl 15 på en folkehøgskole. Ei heller for deg som lærer.

Som lærer skal du bidra inn i denne helheten som en folkehøgskole er.

Råd til deg som nyansatt

Som ny kan det være veldig mye å sette seg inn i veldig fort. Derfor tillater vi oss å legge ved noen tips og råd til deg som nyansatt lærer ved folkehøgskolen fra kolleger som har vært tilsatt i folkehøgskolen en stund (side 6 og 7).

Folkehøgskoleforbundet for deg og folkehøgskolen

Folkehøgskolen bæres oppe av de menneskene som jobber der. Du og jeg og våre kolleger rundt om på de andre skolene. Folkehøgskolen holdes også oppe av ideen og tradisjonen, og formelt av lov og forskrift. Selv om vi gjør en stor og viktig innsats hvert eneste år, er vi ikke flere skoler og ansatte enn at vi alle er helt avhengige av å stå sammen i et idé-, utviklings- og interessefellesskap.

Dette forsto forgjengerne våre. Allerede i 1905 gikk folkehøgskolelærere og -styrere sammen og etablerte Høgskulelærarlaget, senere Norsk Folkehøgskolelag. I 2013 endret vi navn til Folkehøgskoleforbundet.

Folkehøgskoleforbundet er idé-, interesse og fagorganisasjon for norsk folkehøgskole. Folkehøgskoleforbundet arbeider for ideene til den frilynte folkehøgskolen og skal arbeide for folkehøgskolens plass i det norske samfunnet. Samtidig arbeider Folkehøgskoleforbundet kontinuerlig overfor myndighetene for så gode rammevilkår som mulig.

Folkehøgskoleforbundet tar også hånd om medlemmenes interesser når det gjeld lønns- og arbeidsforhold, hva enten du jobber som lærer, praktisk personale eller som rektor/i ledelsen. Samtidig driver vi pedagogisk utviklingsarbeid og opplysningsvirksomhet.

Landsmøtet i 2013 på Agder folkehøgskole vedtok at Folkehøgskoleforbundet skal arbeide for en fri og aktuell folkehøgskole, basert på et menneskesyn, samfunnssyn og skolesyn (se idé- og prinsippprogram, f.eks. på www.folkehøgskoleforbundet.no).

Hvert år går mer enn 10 % av et ungdomskull på folkehøgskole. Det er et ikke ubetydelig kulturelt og demokratisk vitamintilskudd inn i det norske samfunn. Vi – dine kolleger både på skolen og i skoleslaget - er glade for og stolte over at du har valgt å jobbe sammen med oss i folkehøgskolen. Så, kjære kollega, velkommen i verdens viktigste og antagelig frieste skoleslag!

Med ønske om givende dager – mellom idé og hverdag!

*Hilsen fra dine kolleger på skolen og andre folkehøgskoler
Styret i Folkehøgskoleforbundet*

Noen tips og råd til deg som er ny folkehøgskolelærer

fra kolleger som har vært i gamet en stund

Learning by doing: En viktig grunn til å søke seg på folkehøgskole er å få noe annet enn de fikk på videregående! I mange fag er det helt sikkert viktig med noe teori, men hvis det er mulig: GJØR noe med en gang! Det viktigste arbeidsredskapet som lærer i folkehøgskolen er **den likeverdige samtalen. Og handling.**

Aktivitet: Det sies at et folkehøgskoleår er et friår – men i det ligger det ikke et hvileår! Kan hende har det i et travelt videregående skoleliv vært deilig når læreren har gitt elevene fri en time, eller avsluttet timen før tiden. Slik er det ikke i folkehøgskolen! De vil ha mest mulig aktivitet! Mye å gjøre! Gjerne om ettermiddagen og kvelden også! Et folkehøgskoleår er et år med fordypning og engasjement.

Lær navn! Det er lett og fort gjort å lære navnene på de du skal undervise – men lær navnene på alle andre også! Som folkehøgskolelærer er du lærer for alle elevene, ikke bare

klassen din! Lærerkolleger er det også lett å lære navnene på. Men lær deg navnene på alle på kjøkkenet og vaktmestere og kontorphersonale også! Bli kjent med dem, og snakk med dem.

«Det kan jeg gjøre»-holdning. Du kommer til å oppleve at det dukker opp mange forskjellige oppgaver som ikke har med faget ditt å gjøre. En folkehøgskolelærer tar på seg mange oppgaver: Grille pølser, dekke bord, lese dikt, arrangere fotballturnering og rebusløp, stille opp på elevkvelder og arrangementer, kjøre til og fra, rydde og sortere, legge fram saker i lærerråd osv. En «Ja, det kan jeg gjøre»- holdning til det meste er viktig.

Skoleutvikling. Folkehøgskolelærere er med på å skape skolens framtid! Så lenge man holder seg innenfor lov og forskrift står skolene fritt til å skape seg selv! Strukturen er flatere enn i andre skoleslag, og det er viktig at alle bidrar til

å utvikle skolen i riktig retning.

Ideologi. Det finnes ikke en egen folkehøgskolelærerutdanning (ennå). Desto viktigere er det å selv søke kunnskap om skoleslaget. Spør ledelse, kolleger og folkehøgskoleorganisasjonene om temaet, og be om aktuell litteratur.

Fleksibilitet. Å være lærer på en folkehøgskole er ikke en nitil-fire-jobb! Det er en fordel å innrette livet sitt på en måte som gjør at det å være på jobb i helger, om ettermiddagen og om kvelden ikke er for komplisert å organisere. Det er mange uker med avspasering som skal jobbes inn, og det betyr en arbeidsuke langt over en normalarbeidsuke på 37,5 timer.

Alle skal med. Det er arbeiderpartiets slagord – men det egner seg i folkehøgskolen også! Elevene har kommet inn, de betaler, og alle har krav på like mye å gjøre. Det er ikke karakterer. Ingen skal favoriseres, og læreres oppgave (og utfordring) er å bidra til at elevene får oppgaver og utfordringer som passer til den enkelte, selv om det faglige nivået i en klasse kan variere veldig.

Framsnakking. Framsnakk kolleger, og vær obs på baksnakking på alle nivå.

Spør! Ta kontakt! Hvis ting er vanskelig, hvis det er noe du forundres over eller reagerer på – spør og ta kontakt! Med kolleger, med ledelse, eller med Folkehøgskoleforbundet sentralt!

Lykke til!

Besøksadresse: Øvre Vollgate 13, 0158 Oslo
Postadresse: Postboks 420 Sentrum, 0103 Oslo
Tlf 22 47 43 00 Faks 22 47 43 01
E-post: fhf@folkehogskole.no
Web: www.folkehogskoleforbundet.no

